

ותחילת עולה.

מתיב רב הונא בר יהודה: נאמר בבכור "קודש הב", ובא הכתוב ללמדנו שדמים של בכור בהווייתן יהיו, שאפילו אם נתערב דם הבכור בדם קדשים אחרים, לא אבד דם הבכור את שמו, ולכן יקרבו הדמים.

ולרבנן יהיה דין זה כשנתערב דם הבכור בדם עולה, שיכולין שניהם להיקרב ביחד למטה.

ודייקנן: מאי לאו, חידוש הברייתא הוא שאפילו התערבו דמי סוף עולה, דהיינו, הדמים שנשתיירו לאחר מתן ארבע מדמי העולה, והדמים של תחילת בכור, אין מאבדים דמי תחילת הבכור את שמם. ושמע מינה, מקום עולה הוא מקום שיריים, ולכן יכול לתת את דם התערובת על קיר המזבח למטה.

ודחינן: לא תוכיח מהכא, כי מדובר כאן אודות עירוב תחילת עולה ובכור. ומאי קא משמע לן שיכולים להנתן ביחד, והרי זה הוא מקום בכור כמו מקום עולה? דאין "עולין" מבטלין זה את זה. למרות שדמי העולה מרובים, אין דמי הבכור בטלין בהם. וכן אם היו דמי הבכור מרובין, אין דמי העולה בטלין.

ותמהינן: האי, זה שאין עולין מבטלין זה את זה, הרי מ"ולקח מדם הפר ומדם השעיר"

[ויקרא טז] הכתוב בענין הזאתם יחד ביום הכיפורים, נפקא?! שהרי דם הפר מרובה מדם השעיר ובכל זאת מערבים אותן כדי לתת מדם התערובת על קרנות המזבח הפנימי, ובכל זאת קרינן לדם השעיר המועט "דם השעיר", ללמדך שאין עולין מבטלין זה את זה?! (41)

ומשנינן: תנאי היא שנחלקו בדבר. איכא דנפקא ליה לדין אין עולין מבטלין זה את זה מהכא, ואיכא דנפקא ליה מהכא.

מתיב רבא: כתיב "והקריבו בני אהרן את הדם, וזרקו את הדם". והרי היה לו לכתוב "והקריבו בני אהרן וזרקו אל המזבח", ולא להזכיר כלל דם כי מה יש לו לקבל ולזרוק כתוצאה מהשחיטה אם לא דם, ואם כן, מה תלמוד לומר פעמיים "דם" "דם"?

פא-ב

לפי שהייתי יכול לומר: אין לי דמים שנתערבו שיקרבו אלא אלו קרבנות, כגון עולה שנתערבה בתמורתה, שאף אם נתערבו העולה ותמורתה מחיים יקרבו שתיהן, שהלכותיהם שוים הילכך לא איכפת לן מתערובתן של הדמים.

מנין לרבות תודה ושלמים שהתערבו זה בזה, שאין הלכותיהם שוים שהתודה נאכלת ליום אחד ולילה והשלמים נאכלים לשני ימים ולילה?

מרבה אני תודה ושלמים, שבאין בנדר

השעיר המועט בדם הפר המרובה, ואין זו אלא זריקה אחת שאמרה תורה שיערב את שני הדמים, ויקיים מצוה אחת של זריקת הדם על המזבח הפנימי בדם מעורב.

41. הגר"ז דן בשאלה האם כאשר מערבים את דם הפר ואת דם השעיר ומוזה הכהן הגדול מהדם המעורב לקרנות מזבח הזהב, האם יש כאן קיום דין זריקה מיוחד בדם הפר וקיום דין זריקה מיוחד בדם השעיר, או שמא בטל דם

ונדבה כמותה של העולה.

מנין לרבות את דם האשם שהתערב בדם העולה שהוא קרב, על אף שאם התערבו מחיים אשם ועולה אין אפשרות להקריבם?

מרבח אני את האשם, שטעון מתן ד' כמותה של העולה.

בכור ומעשר ופסח שהתערב דמן בדם העולה, מנין שיקרבו?

תלמוד לומר "דם דם".

ומדייק רבא: מאי לאו, הא דילפינן מיתורא דדם-דם הוא להשמיענו שאפילו התערבו דמי סוף עולה ובכור, ושמע מינה מקום עולה הוא מקום שיריים?!

ודחינן: לא תוכיח מכאן, אלא איירי בדמי תחילת עולה ובכור. ומאי קא משמע לך? דאין עולין מבטלין זה את זה!

ופרכינן: הרי זה שאין עולין מבטלין זה את זה מ"ולקח מדם הפר ומדם השעיר" נפקא?!

ומשנינן: תנאי היא, איכא דנפקא ליה מהבא, ואיכא דנפקא ליה מהבא.

והשתא מצינו שלשה לימודים של שלשה תנאים לדין אין עולין מבטלין זה את זה.

האחד, מ"קודש הם".

השני, מ"ולקח מדם הפר ומדם השעיר".

והשלישי, מ"דם — דם".

והוינן בה, אמאי לא למד כל אחד מהתנאים את הלימודים של שני התנאים האחרים.

והני תנאי, מ"ולקח מדם הפר ומדם השעיר", לא ילפי, כי קסברי אין מערבין את דם הפר ודם השעיר כדי ליתנם לקרנות המזבח הפנימי, אלא נותנים בנפרד מדם הפר ובנפרד מדם השעיר, ושוב אין לנו לימוד שנשאר שם דם השעיר עליו אפילו כשהוא מעורב.

והני תנאי, מ"דם דם", לא ילפי, כי היתור של "דם דם" לא משמע לחו כיתור, דאיצטריך למיכתב, דלישנא דקרא הוא.

אלא, הא תקשי: מ"קודש הם" — מאי טעמא דהני תנאי דלא ילפי מיניה?

ומשנינן: קסברי שהכתוב "קודש הם" בא ללמדנו לימוד אחר: הם קריבין, ואין תמורתן קריבה.

ואידך, נפקא ליה מ"אם שור אם שח — לה" הוא.

ודריש ליה הכי: הוא קרב, ואין תמורתו קריבה.

תא שמע: שנינו במשנתנו: הניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה ישפכו לאמה, ואם נתן הכהן למעלה, ולא נמלך — אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למעלה. אלו ואלו עולין לו.

ודייקין: מאי לאו, דאיערוב הטאת ועולה, וכיון דיהיב ליה למעלה, חוו לחו דמי החטאת שבתערובת שירים. וקתני "אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה". ושמע מינה, מקום עולה מקום שירים.

כי אתא רב יצחק בר יוסף, אמר: אמרי במערבא — הבא במאי עסקינן כגון

דאוקמינן בכגון שהיו רובא עליונים ונתן למעלה כדי שיעור תחתונים ועוד, הוא רק למאי דאמרי מעיקרא, דאיירי פלוגתייהו בבלול, ולפיכך מהדרינן אשינויי דחיקי כי היכי דלא תיקשי להא שאמר רב אשי דסבר רבי אליעזר אין בילה.

אבל, מסקנא דמילתא דלא נחלקו בבלול, אלא בנתערבו כוסות פליגי, שנתערבו כוס של עולה בכוס של חטאת, ומתרוייהו קאמר רבי אליעזר דינתן למעלה ולמטה, ונמצא ששני הדמים כשרים, ואם כן אי אוקי להא שנתן הכהן ולא נמלך דאיירי נמי בחטאת ועולה הרי לדברי הכל יתן משניהם למטה, ואי נותנם באותו מקום על קיר המזבח למטה יהיה מוכח דמקום עולה הוא מקום שיריים. ולפיכך אוקי להא שנתן למעלה ולא נמלך בכגון שהתערב דם חטאת חיצונה בשירי הפנימית.

מתניתין

דמים הניתנין בפנים בהיכל שנתערבו בניתנין בחוץ על מזבח החיצון, אסור ליתנם לא בפנים ולא בחוץ, משום שאסור לשנות את מקום מתן הדמים של דם אחד בתערובת לצורך נתינת הדם השני במקומו. וכאן, אם יתן מדם התערובת בחוץ, נמצא שנותן בחוץ גם מהדם הפנימי. ואם יתן בפנים, נמצא שנותן גם מהדם החיצון, הילכך, ישפכו לאמה. [ואינו סובר התנא כרבי אליעזר שאמר "רואין" את האחד כאילו מים, והשני דם].

ואם עבר על האיסור לשנות, ונתן מדם התערובת בחוץ תחילה, וחזר ונתן מדם

דאיערב דמי תחילת חטאת החיצונה בשיריים הפנימיים, של חטאת פנימית, שהרי לאחר שנתן מהם למעלה, הוו תרוייהו שירים [עיין היטב ברש"י].

אמר ליה אביי: אי אוקמת בכגון שהתערבו שיריים בשיריים, ונימא מר, כגון דאיערב שירי חטאת חיצונה בשירים של חטאת חיצונה.

ומשנינן: דלמא הא קא משמע לן בכך שהעמיד בהתערבו בשירי חטאת פנימית, ללמדך, כי אפילו למאן דאמר שפיכת שיריים של דמים פנימיים מעכבין, היינו דוקא אם לא נתן מהם בכלל על יסוד מזבח החיצון. אבל אם נתן אלא שרק הפרו דמים מהשיריים, אין מעכבין. והכא הא איירי בחסרו השיריים בכך שתחילה נתן מהם על המזבח למעלה, שאין זה מקום נתינתן.

אמר ליה רבא תוספאה לרבינא: מאי דוחקיה דרב יצחק בר יוסף לאוקמה בכגון שנתערבו דמי חטאת החיצונה בשירי חטאת פנימית כדי שלא נוכל להוכיח שהקום עולה הוא מקום שיריים? והרי הא אוקימנא היא שנתערבו חטאת ועולה בנתערבו רובא עליונים, וקא יחייב למעלה שיעור תחתונים ועוד, ויצא ידי חובת חטאת. אבל ידי חובת עולה לא יצא, שהרי כבר נתן למעלה כדי שיעור תחתונים ועוד. ומה שהוא נותן את הדם למטה, הוא רק כדי לצאת ידי חובת נתינת שירי החטאת, ודם זה הוא שופך על איצטבת היסוד ולא על קיר המזבח למטה, וממילא אין ראייה שמקום עולה הוא מקום שיריים! ?

אמר ליה רבינא לרבא תוספאה: הני מילי

התערובת בפנים, כשר. דאיסורא דעבד, עבד, אך אין עבירת האיסור פוסלת את הדם.

ואם עבר ונתן מדם התערובת בפנים תחילה, וחזר ונתן מהתערובת בחוץ —

רבי עקיבא פוסל את מתן הדם במזבח החיצון, וחכמים מכשירים.

שרבי עקיבא אומר: כל דמים שנכנסו לכפר בהיכל, פסולין, ואי אפשר ליתנם בחוץ.

וחכמים אומרים: דם חטאת חיצונה בלבד הוא שנפסל כשהוכנס פנימה כדי לכפר, ולא שאר דמים.

רבי אליעזר אומר: אף דם האשם שהוכנס פנימה הרי הוא פסול, משום שהוקש אשם לחטאת, שנאמר "בחטאת — כאשם".

גמרא

והוינן בה: וניפלוג נמי רבי אליעזר, דאית ליה "רואין", בהא, על התנא של משנתנו, ויכשיר את מתן הדם לכתחילה, על ידי שנאמר "רואין" את הדם השני [הניתן שלא במקומו], כאילו הוא מים.

ומשנינן: היכי ליעביד?

נתיב בחוץ תחילה, והדר נתיב לפנים, הרי לא יתכן לעשות כן, כי כשם שמצוה להקדים את מתן הדמים של חטאת, שהם עליונים [שניתנים למעלה מחוט הסיקרא] למתן דמים של עולה, שהם תחתונים [מתחת לחוט הסיקרא], כך מצוה להקדים מתן פנים,

דהיינו מתן דם החטאת הפנימית, למתן חוץ. כי מתן דמים בהיכל חשוב יותר ממתן דמים בחוץ.

וכי תימא, נתיב תחילה לפנים, והדר נתיב בחוץ [והדם החיצון שנכנס פנימה אינו נפסל, כי לפי רבי אליעזר רק דם חטאת ודם אשם הנכנסים פנימה נפסלים, ולא דמים אחרים]

אכן אם עשה כן שפיר דמי. אלא, כיון דאיכא דם חטאת ואשם שהתערבו בדם חטאות הפנימיות, שבהם אי אפשר לעשות כן, דכי נכנס דמן של חטאת ואשם פנימה כשהם מעורבים בדם חטאות פנימיות, הרי הן פסולין, לכן לא פסיקא ליה לומר באופן מוחלט שיתן תחילה בפנים ואחר כך בחוץ [ולא טרח התנא לחלק בין נתערבו דמי עולה ושלמים בדם פנימיות ובין נתערב חטאת ואשם בין דם פנימיות].

שנינו במשנה: שהיה רבי עקיבא אומר, כל דמים שנכנסו לכפר בהיכל פסולין.

אמר רב יהודה אמר שמואל: משל דרבי עקיבא, דסבירא ליה שכל הדמים נכללים ב"וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש, לא תאכל, באש תשרף", למה הוא דומה?

לתלמיד שמזוג לרבו יין בחמין, ואמר לו רבו בשעה שרואהו עוסק במזיגה בחמין — מזוג לוי! אמר לו, התלמיד לרבו: במה אמזוג, בחמין או בצונן? אמר לו רבו: וכי לא בחמין אנו עסקין, ואם היה רצוני שתמזוג בחמין לא הייתי צריך לומר דבר. עכשו שאמרתי לך למזוג, הרי בהכרח שכוונתי לומר בין בחמין בין בצונן! עד כאן